

«Ζουμ στο δικό μας σχολείο»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Επωνυμία φορέα

Πρωτοβουλία για το Άρθρο 12 (ΠΡΩΤΑ.12), ένωση προσώπων www.inart12.org

Αναλυτική Περιγραφή

Η εκπαιδευτική δράση μπορεί να διοργανωθεί σε γυμνάσια στο πλαίσιο της Θεματικής Εβδομάδας και εντάσσεται στη θεματική ενότητα «**Δημοκρατική Παιδεία και Ανθρώπινα Δικαιώματα**». Μπορούν να συμμετέχουν τμήματα επιλεγμένων ή όλων των τάξεων. Η προτεινόμενη **μέθοδος διαλόγου των μαθητικών κοινοτήτων** μπορεί να εφαρμοστεί, με τις απαραίτητες προσαρμογές, και σε άλλες περιπτώσεις που επιχειρείται να συζητηθεί στο σχολείο κάποιο σοβαρό θέμα και να πάρουν θέση ή να διατυπώσουν προτάσεις οι μαθητές και μαθήτριες.

Η πρόταση για τη δράση αυτή υποβάλλεται από την Πρωτοβουλία για το Άρθρο 12 (ΠΡΩΤΑ.12), ένωση προσώπων που αποσκοπεί στη διάδοση και την εφαρμογή του δικαιώματος των παιδιών να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους (άρθρο 12 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού). Αφορά την ανάπτυξη διαλόγου στις μαθητικές κοινότητες σχετικά με τη φυσιογνωμία του σχολείου τους, τις βασικές αρχές που διαπνέουν την καθημερινότητα σε αυτό, τις σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της σχολικής τους κοινότητας και μέτρα που μπορούν να ληφθούν για την βελτίωση του περιβάλλοντος και του περιεχομένου της σχολικής ζωής. Μέσα από τον διάλογο και με δημοκρατικές διαδικασίες επιδιώκεται να **αναδειχθούν ζητήματα που κατά τη γνώμη των μαθητών χρειάζονται προσοχή και περαιτέρω ενεργοποίηση τόσο των ίδιων όσο και παραγόντων του σχολείου** (εκπαιδευτικών – γονέων), της διεύθυνσης εκπαίδευσης ή φορέων της κοινότητας (δημοτικής αρχής ή άλλων φορέων).

Ειδικότερα, προτείνεται, ύστερα από κατάλληλη προετοιμασία, να διεξαχθούν δίωρες συνελεύσεις σε όλα τα τμήματα του σχολείου ή (όταν ο αριθμός των μαθητών του σχολείου είναι πολύ μεγάλος) σε τμήματα επιλεγμένων τάξεων και από αυτές να προκύψουν προτάσεις που θα συζητηθούν στη συνέχεια σε γενική συνέλευση. Καταληκτικά, οι προτάσεις που θα εγκριθούν από τη γενική συνέλευση, θα συζητηθούν από αντιπροσωπεία μαθητών με τη διεύθυνση και μέλη του συλλόγου διδασκόντων.

Η διαδικασία και τα αποτελέσματά της θα αξιολογηθούν τόσο από τους μαθητές / τις μαθήτριες όσο και από τον σύλλογο διδασκόντων.

Αναλυτικότερα, η προτεινόμενη δράση περιλαμβάνει **πέντε στάδια**:

A) Προετοιμασία:

- Συνάντηση του συλλόγου διδασκόντων του σχολείου και ιδιαίτερα των εκπαιδευτικών που είναι υπεύθυνοι/ες τμημάτων και συζήτηση για τον τρόπο με τον οποίο θα διεξαχθεί η δράση στο σχολείο.

- Διανομή στα 5μελή συμβούλια των τμημάτων που θα συμμετέχουν στη δράση του εντύπου «**Βήματα διεξαγωγής της συνέλευσης τμήματος**» (βλ. *βοηθητικό υλικό*).

B) **Διεξαγωγή δίωρων συνελεύσεων των μαθητών στα τμήματα** (όλου του σχολείου ή επιλεγμένων τάξεων).

Γ) **Διεξαγωγή δίωρης γενικής συνέλευσης των μαθητών του σχολείου** (όλων ή όσων συμμετείχαν στις συνελεύσεις τμημάτων)

Δ) **Παρουσίαση των προτάσεων της γενικής συνέλευσης** από αντιπροσωπεία μαθητών στη διεύθυνση / μέλη του συλλόγου διδασκόντων και συζήτηση μαζί τους.

Ε) **Συζητήσεις για την αξιολόγηση της δράσης**, στα τμήματα και στο σύλλογο διδασκόντων.

Ως προς τις **θεματικές** που μπορούν να απασχολήσουν τις συζητήσεις των μαθητών, προτείνεται να τους δοθεί ο παρακάτω ενδεικτικός κατάλογος:

1. **Σχολικό περιβάλλον** (τάξεις, διάδρομοι, προαύλιο, βοηθητικοί χώροι, τουαλέτες) – **εξοπλισμός – εποπτικά μέσα**

2. **Σχέσεις εκπαιδευτικών – μαθητών** (σχολικό κλίμα, κανονισμός σχολείου, σχέσεις, επικοινωνία και συνεργασία διεύθυνσης – εκπαιδευτικών – μαθητών, μέθοδοι διδασκαλίας, τμήματα υποδοχής – ένταξης – ενισχυτικής διδασκαλίας, διαχείριση προβλημάτων, επιβολή κυρώσεων)

3. **Σχέσεις – πρωτοβουλίες μαθητών** (λειτουργία μαθητικών κοινοτήτων, επίλυση διαφορών και συγκρούσεων, ομάδες διαμεσολάβησης – φιλίας, διοργάνωση δράσεων ή εκδηλώσεων από μαθητές, κ.α.)

4. **Εξωδιδασκτικό πρόγραμμα του σχολείου** (εκδηλώσεις, γιορτές, προαιρετικές σχολικές δραστηριότητες, όμιλοι, ομάδες τέχνης, αθλητικοί αγώνες, εκδρομές – περίπατοι, επισκέψεις ειδικών, ομιλίες, κ.α.)

Σε όλα τα θέματα, προτείνεται να εξετασθεί και η διάσταση του ρόλου των **γονέων** και των **φορέων της κοινότητας**.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα κληθούν να συζητήσουν:

Α) Τί χρειάζεται να γίνει για τη βελτίωση της φυσιογνωμίας και του τρόπου λειτουργίας του σχολείου;

Β) Τί μπορούν να κάνουν οι μαθητές / μαθήτριες για αυτά τα ζητήματα;

Γ) Τί συγκεκριμένες σχετικές προτάσεις μπορούν να απευθύνουν στη διεύθυνση και το σύλλογο διδασκόντων;

Είναι σημαντικό οι υπεύθυνοι τμημάτων να προετοιμαστούν για να εμπνεύσουν και υποστηρίξουν, χωρίς όμως να καθοδηγούν, τη συζήτηση των θεμάτων αυτών μέσω των συνελεύσεων μαθητών/μαθητριών των τμημάτων. Για τον λόγο αυτό, στο πρώτο στάδιο της δράσης προβλέπεται **συνάντηση του συλλόγου διδασκόντων** του σχολείου όπου θα γίνει συζήτηση σχετικά με τον τρόπο που θα γίνει η οργάνωση και η εμπύχωση των συνελεύσεων των μαθητών, πώς θα παρουσιαστεί και θα υλοποιηθεί η δράση και πώς οι τελικές προτάσεις των μαθητών θα συζητηθούν με τη διεύθυνση του σχολείου.

Οργανωτικά, προτείνεται να δοθεί αρχικά έντυπο με τα **βήματα διεξαγωγής των συνελεύσεων τμημάτων** στα 5μελή συμβούλια των τμημάτων που θα συμμετέχουν στη δράση.

Στη συνέχεια, συγκαλούνται τα τμήματα σε **συνέλευση**. Τα παιδιά κάθονται σε **κύκλο** και ο/η υπεύθυνος τμήματος μαζί με τα μέλη του 5μελούς προεδρείου ανακοινώνουν τη δράση. Ο/η εκπαιδευτικός ενημερώνει ότι θα παρακολουθήσει τη συνέλευση, η οποία όμως θα συντονιστεί από μαθητές.

Το 5μελές προτείνει το **προεδρείο της συνέλευσης**, δηλαδή ένα πρόσωπο που θα συντονίσει τη συζήτηση (**συντονιστής**), ένα που θα κρατάει σημειώσεις και πρακτικά για τις αποφάσεις (**γραμματέας**) και ένα που θα παρακολουθεί και βοηθά την τήρηση του χρόνου και της διαδικασίας (**χρονοφύλακας**). Μπορεί να είναι μέλη του προεδρείου ή άλλοι μαθητές / μαθήτριες της τάξης. Ζητείται η έγκριση του προεδρείου από την τάξη και ξεκινά η συνέλευση. Τα παιδιά χωρίζονται σε **4 ομάδες**, στις οποίες συμμετέχουν και τα μέλη του προεδρείου. Ο χωρισμός γίνεται με τυχαίο τρόπο (π.χ. κατά σειρά, όπως κάθονται τα παιδιά, ορίζεται ότι συμμετέχουν στην ομάδα 1, 2, 3, 4, κλπ). Στην κάθε ομάδα δίνεται ο κατάλογος με τις θεματικές ενότητες που θα συζητηθούν, και ενημερώνεται ότι

θα επικεντρωθεί σε μία **θεματική** που αντιστοιχεί στον αριθμό της (1,2,3 ή 4). Τα παιδιά **συζητούν** διάφορες ιδέες για προτάσεις που θα διατυπωθούν και εφόσον εγκριθούν από το συμβούλιο της τάξης θα παρουσιαστούν στη γενική συνέλευση. Από κάθε ομάδα ζητείται να ετοιμάσει **1 ή 2 προτάσεις**. Οι προτάσεις θα πρέπει να είναι συγκεκριμένες, γραπτές και να ακολουθούνται από σύντομη περιγραφή του τι θα κάνουν οι μαθητές για την υλοποίησή τους. Η κάθε ομάδα ορίζει το πρόσωπο που θα παρουσιάσει την πρόταση / τις προτάσεις της. Στη συνέχεια γίνεται πάλι κύκλος με συμμετοχή όλων των παιδιών και ο / η συντονιστής/τρια ζητά από τις/τους **εκπροσώπους των ομάδων** να παρουσιάσουν τις προτάσεις τους. Ύστερα από κάθε **παρουσίαση** γίνονται διευκρινιστικές ερωτήσεις και τοποθετήσεις, θετικές ή αρνητικές. Αν άλλη ομάδα έχει παρόμοια πρόταση, συζητείται και αυτή και γίνεται προσπάθεια σύνθεσης των δύο προτάσεων (η τελική πρόταση καταγράφεται). Αφού ολοκληρωθούν οι τοποθετήσεις για κάθε πρόταση, γίνεται **ψηφοφορία**. Καταμετρώνται και καταγράφονται οι ψήφοι. Η πρόταση εγκρίνεται εάν ψηφιστεί από περισσότερους από τους μισούς μαθητές της τάξης.

Το προεδρείο φροντίζει για την τήρηση του χρόνου, κατανέμοντας τον διαθέσιμο χρόνο, έτσι ώστε να συζητηθούν όλες προτάσεις των 4 ομάδων. Στο τέλος ανακοινώνονται από τον/τη γραμματέα οι προτάσεις που εγκρίθηκαν και που θα παρουσιαστούν στη γενική συνέλευση, από τα ίδια παιδιά που τις παρουσίασαν στο τμήμα.

Ακολουθεί η **συνέλευση του σχολείου** (ή των επιλεγμένων τμημάτων), στην οποία προεδρεύει το 3μελές προεδρείο του σχολείου ή εκλέγεται επί τόπου 3μελής ομάδα (συντονιστής, χρονοφύλακας και γραμματέας). Εδώ θα γίνει παρουσίαση και συζήτηση των προτάσεων των τμημάτων. Οι εκπρόσωποι των τμημάτων παρουσιάζουν εναλλάξ τις προτάσεις τους, ξεκινώντας από αυτές που έλαβαν περισσότερες ψήφους. Σε περίπτωση που άλλο τμήμα έχει παρόμοια πρόταση, γίνεται προσπάθεια σύνθεσής τους. *Η σύνθεση των παρόμοιων προτάσεων μπορεί να γίνει και πριν τη συνέλευση για εξοικονόμηση χρόνου!* Ακολουθεί συζήτηση με διευκρινιστικές ερωτήσεις και τοποθετήσεις, αρνητικές ή θετικές. Στο τέλος της συζήτησης για κάθε πρόταση, γίνεται ψηφοφορία. Οι ψήφοι καταμετρώνται και καταγράφονται. Από την αρχή έχει τεθεί χρονικό όριο στη συνέλευση. 10 λεπτά πριν την παρέλευσή του, ολοκληρώνεται η συζήτηση και το προεδρείο παρουσιάζει τις προτάσεις που έγιναν δεκτές από την πλειοψηφία των μαθητών.

Στη συνέχεια το προεδρείο, μαζί με δύο εκπροσώπους από κάθε τμήμα (τον/την πρόεδρο και ένα ακόμη πρόσωπο που συμμετείχε στην παρουσίαση προτάσεων), συναντάται με τη **διεύθυνση του σχολείου και ομάδα εκπαιδευτικών**, παρουσιάζουν τις προτάσεις και γίνεται σχετική συζήτηση.

Ακολουθεί συνάντηση για την **αξιολόγηση της δράσης** στα τμήματα και στον σύλλογο διδασκόντων. Εκεί συζητείται τι λειτούργησε καλά και, σε ποια σημεία παρατηρήθηκαν αδυναμίες, τι διευκόλυνε ή δυσκόλεψε τη διαδικασία, τι άρεσε περισσότερο και τι λιγότερο στα παιδιά κλπ.

Τέλος, εφόσον κριθεί σκόπιμο, το προεδρείο των μαθητών συνεργάζεται με τη διεύθυνση του σχολείου για την ετοιμασία σχετικής ανακοίνωσης που κοινοποιείται σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας (περιλαμβάνοντας και τους γονείς των μαθητών).

Η διαδικασία αυτή μπορεί να συμβάλει στην ανάδειξη σημαντικών θεμάτων που αφορούν το κάθε σχολείο, τη φυσιογνωμία και τη λειτουργία του. Η δράση δίνει δυνατότητα **βιωματικής άσκησης των μαθητών στο διάλογο, τις δημοκρατικές διαδικασίες και τη λήψη αποφάσεων**, και την ενεργοποίηση των μαθητών σε θέματα σχολικής ζωής. Μπορεί επίσης να δώσει ιδέες και να βοηθήσει τη λειτουργία των συνελεύσεων των μαθητικών κοινοτήτων. Κυρίως όμως μέσω αυτής της δράσης εφαρμόζεται στην πράξη το **δικαίωμα των παιδιών να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους για τα ζητήματα που τα αφορούν**, όπως ρητά προβλέπεται στο άρθρο 12 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Βοηθητικό Υλικό

«Βήματα διεξαγωγής συνέλευσης τμήματος»: Διανέμεται στα 5μελή συμβούλια των τμημάτων πριν τη διεξαγωγή της συνέλευσής τους

Διάρκεια

5 διδακτικές ώρες (2 ώρες διεξαγωγής των συνελεύσεων τμημάτων, 2 ώρες κοινή συνέλευση όλων των τμημάτων και 1 ώρα αξιολόγησης)

Βοηθητικά κείμενα

Παιχνίδια για ζέσταμα:

http://www.theatroedu.gr/portals/38/main/images/stories/files/Yliko_Drast/EandT_educ_assort_Paignidia_Askhseis_2_GR.pdf

Χρήσιμα υλικά:

http://foundation.parliament.gr/VoulhFoundation/VoulhFoundationPortal/images/site_content/voulhFoundation/file/Ekpraidytika%20New/Koinotites/0_1koinotites.pdf

και

<https://www.openbook.gr/oi-mathitikes-koinotites/>

Συμβούλιο της Ευρώπης:

- Δημοκρατική Σχολική Διοίκηση – Living Democracy:

<https://www.living-democracy.gr/>

- Χάρτης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Παιδεία της Δημοκρατίας και την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα:

<https://rm.coe.int/1680487828>

- Μικρή πυξίδα. Comrasito. Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά, κεφάλαιο «Συμμετοχή»

https://www.demopaideia.gr/wp-content/uploads/2016/01/councileurope_compasito_gr272-279.pdf